

Redactiunea

se afla in

Strat'a lui Leopoldu Nr. 44.
 scrisorile nefrancate nu se primescu
 decât numai de la correspondintii regu-
 lari ai „Federatiunii.“ *Scrisori*
anonime nu se publica. Articlii tra-
 nsi si nepublicati se voru arde si nu
 mai la cerere espressa se returna.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Appare Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
 Pre trei lune 2 fl. v. a.
 Pre siesse lune 4 „ „
 Pre annulu intregu 8 „ „
Pentru Roman'a:
 Pre an. intregu 24 Fr. = 24 Lei n.
 Pre 6 lune 12 „ = 12 „ „
 Pre 3 — 6 „ = 6 „ „
Pentru Insertiuni:
 10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a timbrala
 pentru fiesce-care publicatiune sepa-
 ratu. In loculu deschisu 20 cr. de linia.
 Unu esemplariu costa 10 cr.

B.-Pest'a, 7/19 Febr. 1876

Tote descantecele diplomatiei: no-
 lui Andrassy, aliantia a poteriloru
 nice, admirabila armonia a mariloru
 eri garante, promitutiunea morbida
 si moribundului d'a inghitii medica-
 tele doftoriloru sei, si alte calami-
 nu sunt in stare se faca a disparé
 tom'a resbellului. Assecurarile de
 e nu le mai crede nimene, d'in con-
 tota lumea este ingrigita si prive-
 cu temere la pregatirile ce se facu
 aru d'in partea celloru ce buccina
 tea. Ern'a trece, primaver'a se apro-
 si cu ea timpulu in care vomu sci
 a cestiunea orientala se va deslegá
 calle pacifica seu cu armele. Acesta
 a numai combinatiuni potemu face,
 luandu in consideratiune importan-
 cestiunei, conjuncturele puciuu dilu-
 ate alle situatiunei, precum si ali-
 antiele in liniaminte abia marcate,
 gnosticarile nostre inclina in favo-
 pacei. Inse-si marile poteri paru a
 teme de marea problema ce li stá ina-
 spre deslegare. — Spre caracteriza-
 mai de aproape a situatiunei vomu in-
 istrá una scire a d'uariului grecescu
 „si una enunciatuone interes-
 a organulu grecescu „*Messenger*
Athènes.“ — Cellu d'antáiu dice cá i
 fi scrissu d'in Buccuresci, cumca
 vernulu romanu au datu respunsu
 gativu la invitarile de aliantia offen-
 si si defensiva ce i s'au facutu d'in
 tea Serbiei si a Muntenegrului, cari
 a intiellesu intre sine pentru even-
 litatea unei actiuni in contr'a Tur-
 — Guvernulu Romaniei ar fi
 otivatu refusulu seu prin aceea,
 Roman'a nu recunoscé decâtu no-
 palminte suzeranitatea Turciei, carea
 pote esserce cátu-si de pucina in-
 antia a supr'a desvoltarei poterii si
 prosperitatii salle. — La aceste cor-
 pundintele diuariului „*Byzantis*“ face
 servarea, cá armariile Romaniei paru
 contradice respunsulu guvernulu d'in
 curesci si cá aci este unu misteriu
 numai timpulu pote se-lu desvelesca.
 a aceste observare d'uariile offi-
 ni d'in Buccuresci, spunu la rondulu
 u, cá este gressiela a vedé unu mi-
 riu acolo, unde nu e decâtu o simpla
 asa. Roman'a nu e neci statu vas-
 a, neci absolutu inpedinte, ea, ca
 tra neutrale, are drepturi ce resulta
 a tractatele ce au inchaiatu in diverse
 oce si cari i sunt garantate prin marile
 teri, unulu d'in aceste drepturi assecu-
 respectarea territoriulu seu si sustie-
 ea neutralitatii salle, dar acesta neu-
 litate i impune totodata si detorintie.
 ne cá Roman'a, in casu candu s'ar
 emá neutralitatea ei, pote face ap-
 la poterile garanti; — inse ea nu
 sta cu manile in sinu, privindu cum
 se calca territoriulu, ci trebe se si-lu
 opere in sa-si, d'aici armarea, acest'a
 se nu are caracteru offensivu, ci puru
 simplu defensivu. Fla cum va fi, re-
 unsulu este correctu si Romanii ar

vedé cu dorere candu guvernulu Roma-
 niei s'ar arruncá in vallurile unei in-
 treprinderi aventurose. Acest'a numai
 atunci s'ar poté aplicá, precum am mai
 dtissu-o si alta data, candu la spatele
 Romaniei ar sta unu spriginitoriu po-
 ternicu, dar temerile nostre ar fi mari,
 candu d'in nefericire, acea mare potere
 ar fi Russi'a, care ar poté duce pre-
 ghiacia guvernulu Romaniei si joculu
 ar deveni forte periculosu pre acellu
 lunecusiu.

Cellu ialtu d'uariu grecescu invita
 pre Romani la aliantia cu Grecii si
 Ungurii, arretandu prin mai multe ar-
 guminte, cá aceste trei eleminte n'au se
 ascepte neci unu bine de la Slavi si cá
 in'tata ce s'ar constitu unu mare statu
 slavianu pe peninsul'a Balcanulu, Ro-
 manii ar fi cellu d'antáiu obiectu de
 atacu combinatu allu Slaviloru, cá
 unu elementu ce desbina semintefe Sla-
 vice alle nordulu de celle meridio-
 nale, — apoi ar veni rondulu la
 Unguri, assemene elementu dismem-
 bratoriu si pedeca in callea unirei
 Slaviloru, si, in fine Grecii, ar trebú se
 succumba coplesiti sub lavinele elemen-
 tulu Slavianu. — Slavii dice „*Messa-*
ger d'Athènes“ voru tinde ca se-si as-
 mileze pe Romani, cercandu a-i slavo-
 nisá si fiindu cá acest'a in d'ilele nostre
 si facia cu desvoltarea nationale a
 Rloru, este imposibile, voru staru a-i
 sfarmá prin fortia, deci in contr'a ace-
 stui periclu, ce amenintia pe Romani in
 prim'a linia, nu este altu mediulocu de
 scapare, decâtu aliantia celloru asse-
 mene amenintati, adeca aliantia intre
 Romani, Greci si Unguri. — De si re-
 cunoscemu, incátu-va, justeti'a acestoru
 apretari, nu credemu totu-si cá asest'a
 ar fi callea cea adeverata in contr'a pe-
 riclulu indegetatu si mai alessu in con-
 tr'a unui periclu ce inca nu essiste. Po-
 porele ajungandu la libertate si inde-
 pendintia nu tindu a sugrumá libertatea
 altoru-a fara a fi provocate, apoi in ur-
 ma, aliantia intre celle trei natiuni
 mice — d'ntre cari Grecii isolati si de-
 partati forte de Romani si Unguri, —
 n'ar fi de ajunsu a paralisá singura,
 fara ajutorulu altoru-a, lavin'a slaviana,
 ba numai ar provocá-o fara neci o ne-
 cessitate.

Noi, pentru libertatea elementulu
 romanu, nu avem neci o frica de Sla-
 vii meridionali; temerile nostre sunt d'in
 partea Russiei, care ar poté se tinda a
 ne inghitii si pre noi si pre Slavii meri-
 dionali d'impreuna. In contr'a acestui
 periclu trebe se ne ingrigimu, éra spre
 acest'a nu izolatori'a aliantia arretata
 mai susu prin d'uariile grecesci, este
 mediulocu, ci aliantia cu insi-si Sla-
 vii meridionali si spriginulu altoru mari
 poteri.

In Camer'a deputatiloru Ungariei s'au
 terminatu in sied. de la 12. c. discussiunea
 a supr'a proiectulu de lege relativu la
 „*formalitatile testamintelor*.“ Juristii (advocati)
 camerei se arruncara cu adevarata hamis-
 tura lupina a supr'a acestei legi, servindu-se

de tote subtilitati juridice si facandu la
 câte anu §. mai multe modificatiuni decâtu
 éra avintele d'in cari se compune. Acest'a,
 de stau suprinsu pe nejuristi, se aplica forte
 usiu, pentru cá la una codificatiune par-
 tiale, precum acest'a se urmaresse de la in-
 ceputulu erei constitutionale, trebuindu a se
 considerá tote eventualitate vietiei cetatiansci,
 abia s'ar poté purcede altmintrea decâtu
 analandu-se in atomii sei fia care para-
 grafu spre a se intercalá prin emendamine
 dispasitiunile ce lipsescu. — In sied. de la
 15. l. c. se luá la discussiune legea despre
manipularea dariloru, care, dupa o scurta
 desbatere generale, fu primita, cu insemnata
 majoritate, de base pentru discussiunea spe-
 ciale. Ministrulu de finantie ascepta cu ne-
 rabdare votarea legii, ca immediatu se o
 puna in lucrare. Un'a d'ntre celle mai in-
 semnate dispasitiuni alle acestei legi, este,
 cá contribuabili d'in comunele mari séu
 mice, a caroru dare se urca la 100 fl. si
 mai susu, de acum inainte voru avé se o
 plateca eschisivu la competintele officiu reg.
 de contributiune; spre a se dejudecá inse, ore
 contribuabili au se plateca darea imme-
 diatu la officiele de contributiune séu la
 cassi comunale, va servi de cinosura summ'a
 contributiunei d'in annulu precedent. — In
 sied. de la 16. l. c. se desbatu legea pen-
 tru perennarea memoriei lui Deacu prin
 inarticulare si monumentu, — dupa discus-
 siune mai indelungata, respingundu-se mo-
 admissa, votandu-o si oppositiunea dreptei,
 a fara de estrem'a stanga, care nu affa por-
 recta purcederea de inarticulare, pentru cá
 valoarea operei principale a lui Deacu — a
 pactulu dualisticu — numai viitorulu pote
 se-lu apretize justu, istori'a fiindu dreptulu
 judecatoru.

Dupa cum se scie in genere agendele
 ascrisse prin lege notariulu publicu, la
 casu deca acest'a e impededatu, —
 le implinesce respectivulu jude cercualu.
 Din acestu incidentu s'a escatu intrebarea,
 ore in casulu acellu-a candu judele cercualu
 functioneaza in loculu notariulu publicu, sunt
 ore de a se specificá tacsale notariali seu
 ba, si deca e, cui sunt a se ajudea ace-
 stea? Relativu la acestu casu a emanatu de
 la ministriulu de justitia unu circulariu la
 tote judecatoriile cercuali, in sensulu car-
 rui-a se ordinez cá judecatori cercuali de
 câte ori numai functioneaza in loculu notari-
 loru publici, se redice tacsale notariali de la
 partidele respective in folosulu erariulu;
 si aceste se le administreze numai decâtu
 la perceptoratu respectivu.

Prin acesta ordinatiune s'a enunciatu
 dupa parere nostra implicite si aceea, cá si
 in affacerile acelea, in cari interventiunea
 notariulu dupa legi nu e obligatoria,
 si partideloru li-se ierta cá se recurga
 liberu la judecatoria, de es. la auten-
 ticearea copieloru, — judele cercualu nu
 numai e indreptatitu ci ohiaru indatoratu a
 pretinde de la parti tacs'a precrisaa si a o
 administrá in favorea statulu la loculu
 competinte.

„Torna intorna frate!“

in Chronograph'a lui Theophane.

III. Imperiulu Romanu Orientale.

Romania — Rumelia (Rum-Illy 330—1453.)

Imperatulu Constantinu restituindu uni-
 tatea imperiulu dismembratu acum sub
 Diocletianu; numai de cátu (la an. 330)
 stramutandu scaunulu imperatescu din Rom'a
 vechia, dom'a ginteloru, la Bosfortulu Tra-
 ciei, puse temeiu dismembrarei eterne a
 Orientulu de la Apusu.

Grelle consideratiuni politice, militari si

religiunari imbinate un'a cu alt'a lu-voru
 fi coplesitu si miscatu pre imperatulu la
 atare passu temerariu; acelle inse acum le
 trecemu cu vederea, ci ne pronunciamu din
 fondu cum cá acesta reforma, ori fia si ope-
 ratiune a supr'a marelui corpu Romanu lan-
 gedtu prin tamulte militare, va fi fostu
 avantajosu coloniloru din Daci'a Traiana si
 Aureliana, coloni lassati preda barbariloru.

La Bosforu mandria si fortulu Orientu
 cá prin una magia la mandatulu lui
 Constantinu s'a redicatu pre ruinele Bizan-
 tiulu ca si fenicea una *Roma noua*; senatu
 romanu, consule, prefectu pretorianu, etc.
 cá in Rom'a vechia; Traci'a din Dardanel-
 le pana in Emu se colonisasse, se fece *Ro-*
mania. Romania imperiala, care se protega
 celle doue fiece romane la Dunare si Carpati.

Constantinu in adaveru a si pusu in lu-
 crare atare politica nationala; cá unu allu
 doile Traianu intarindu-se in noulu scaunu
 imperatescu, numai de cátu descinse la Istru,
 si mai susu de gur'a Oltulu redicandu podu
 trech in Daci'a Traiana cu tota poterea imperi-
 ului si sfarmá poterea Gotiloru, alungan-
 du-i pana departe la hotare (Dunastru). Aci
 sabindu braciile barbariloru se aplecara la
 religiunea Crestina. (litere gotice, si episoo-
 pulu Ulfila). Constantinu dupa batalia in
 tocm'a cá Traianu s'a adoperatu prin bine-
 facerile paciei, redicandu din ruine si repa-
 randu multe cetati pre pamentulu Daciei.

Successorii lui Constantinu inse, dorere

d'a *ocroti Daciei*, a cultivá *plant'a latina* in
 Orientu in interesulu propriu cá-ci Imperiulu
 fara nationalitate, appare ca si ossulu fara
 mediu: Unicul Justinianu merita exceptiune,
 merita toti tituli nationalitatei latino-Ro-
 mane, (Dapiel éra-si reivindicat mai pe ur-
 ma din manile barbariloru: Italia liberata,
 de sub Gotii lui Totila; Africa mantuita de
 Vandali lui Gensericu. Tribonianu preluora
 Codicelul Justinianu, Institutiuni, Digeste,
 Novelle: etc.)

Cu mortea lui Iustinianu se intoncá ce-
 riulu romanitatei in Orientu; curtea, guver-
 nulu se greci de totu; si in locu de politica
 romana, predominira seccature sofisticu, secca-
 ture religiunari (a se vedé de la iconoclasti,
 pana la cei cu particeu'a „*quet*“ (Elioque):
 intre acestea Arabii lui Mohamed si Par-
 thii rapira rondu pre rondu mai tote pro-
 vinciele frumese alle Imperiulu din Africa si
 Asia; precandu in Europ'a se redicara noui
 dusmani in costé: Avarii, Bulgarii Serbo-
 Solovanii si Ungurii.

Cu tote aceste nevoi, Bisantiulu cu fal'a
 maiestatei Imperiulu Romanu, de odinora,
 sub cuventu cá barbariloru li-a daruitu
 tierra, adapostu in Imperiu; pre despotii
 Voivodii poporeloru i-au unsu de regi: *Ипог*
Кралъ — *corona Bulgariloru, Serbiloru, Mo-*
raviloru, Unguriloru, Poloniloru, Russiloru;
Moldo-Romaniloru, etc. i-au initiatu in relegea
 Crestina, si in elemintele civilizatiunei. —
 litere gotice, — glagolitice, si cirilice —
 si de odata prin patriarcatul Constantinopoli-
 tanu *suprematia basericesca*; nolle velle
 atáti-a tituli pretindeá ore-si-care *suprema-*
 tia politica. *Suprematia* inse si *stapanu*
stabanogu, este numai lucr'u de batjocura.

Chiaru asiá slabanogi, si n'observati *Bi-*
santini ore candu, *presunt* *ata-di turco-*
manii; si totu-si *substitui* *un* *milienariu*
 da, la rondulu *edificiu* *mare* *edificiu*: Impe-
 riulu Orientu, *ostu edificiu romanu*; *di-*
sciplina militaria, si *codicii legiunirei romane*
 au *preampenu* *poterea cruda* *barbara*;
atrá *aceste* *avantage* *credite* *romane* *se*
si adaugemu *violenta* *grecasca* *per* *tre*
cátu *resuna* *grecu* *si* *nila* *grecu* —
violenta *a* *radica* *una* *poporu* *in* *coste* *al-*
tui-a; *a* *intinde* *man'a* *collara* *tari*, *pre* *ta*

capetele celorlalti slabi prin ierarhia a base-ricesca a petru de si exploata credulitatea poporeloru neofite; pre barbari i-au angajat la simbria — de la *Goti* pana la *Turci* se uccida mai antaiu libertatea in collinele si vallile Balcanului; era apoi in urma ca dusmanu allu libertatei se piera de arm'a, care a incinsu, *Bisantiulu tremurandu se se cutropesca sub ruinele salle.* (1453.)

O s m a n i i.

Mohamede II. doborindu capetn'a celni din urma Constantin XII. pre pardosulu Ippodromului s'a suitu in *scamnu imperiulu*, deunde prevelindu vulturulu romanu, a redicatu semi-lun'a — la altariulu Stei Sofiei lui Iustinianu, marele Mufti; — si astfel s'a inarticulatu cu sabia si sange in concertulu dinastieloru si poporeloru Europe.

Islamulu precum s'a inarticulatu, asiá fidelu a perduratu secele delungate; poporele Balcanului: Ellinii, Romanii, Slavii si Bulgarii, strivite pentru eternu: nu numai ei Solimanii ulterioari rapedindu-se ca fulgerulu, desastrulu semilunei l'au intinsu departe preste Dunare in Ungaria si Moldo-Romania si lucru infricosiatu acelle vécuri (15, 16, 17.) sunt celle mai stralucite in istoria Ungariei, Moldo-Romaniei, Serbiei, Poloniei. (Corvinii, Stefanu, Mihaiu, Scanderbegu Sobiesky):

Cu moartea lui Solimanu s'a stinsu inse si viti'a imperatoru Osmani eroi; successorii de la castro au declinat in Haromuri; astfel de unu secl. in coce le merge catu ce pote spre perire. Operatiunea o incepura Moscovitii cu Crimea 1770; de locu (1777) cessera Bucovin'a Austriei (au cessu nota bene, ceea ce avusse Turculu, adeca numai suzeranitatea preste Moldova; neamtulu inse de dragu a arrondatu-o in tocm'a polecesce) in pacea de la Iassi-Bucuresti 1792—1812 perdura Bassarabi'a; La 1821—29 s'a liberatu Grecia; cu batali'a Orientalu 1853—4—6. Moldo-Romania, Serbi'a, si-a revediatu si rectificatu hatihumaiurile antico reclama vietia in libertate ori moarte, vallile Balcanului.

A. Provinciile Balcanului autonome. Muntenegru.

Arealu 80 □ Locuitori: 125 mii.
Principe: Nicolau I. Petrovicu.
Resiedintia: Cetini'a.

In sinulu Illiriculu Romanu de odinora, s'au desvelitu cu tempu felurite provincie sorbo-croato-slavine; asta-di parte autonome, parte sub domni'a Austro-Ungariei, parte robite Turciloru.

Intre celle autonome cuprinde loculu de frunte Muntenegrulu, care fia ca numera numai o mana de barbati, totu-si numera la 3000 legiunari voluntari intre armatii libertatei; precandu Serbia de 9 ori mai populata numera pre degete: da ori ba.

In secl. IX. si X. precandu Slavii erau in culmea mariei (Marahani'a, Bulgaria si Serbia); Montenegru a fostu parte integranta a Regatului Serbescu.

In secl. XV. cadindu Serbi'a la picioarele Osmaniloru, Montenegrii in frunte cu principele *Ciarnoieviciu* si-au eluptatu independintia si de atunci pana ca asta-di stau la culmea misiunii, la detorintia: unu *Piemontu a Balcanului robitu*.

Locuitorii Muntenegrului sunt o fermentatura dura din *Slavi* si *Itali* respiti cu *Dalmati* si *Albani*. De la fapatura se numesce si *Morlachi*, adeca *Mauro-Valachi* (nigri Itali.) *)

De ni aducemu in minte ce fecera *Morlachii* Austro-Ungariei mai annu-tierti (la Budua) — trei sate turburate, si ce misoare in armata? 12 mii pre pecioru de batalia; asiá ni potemu intipui ca deca Nicol'a ori *Nichiti'a* va indicá de cu primavers Portei resbellu formalu, atunci 10,000 *Morlachi* in batalia, si vomu studiá mai in adinsu Cart'a Orientulu.

(Va urmá.)

I. *Silviu Selagianu*, Curionu.

*) La Math. Bel Compend. Georg. R. Dalm. pag. 12.

Scoale romano-macedonene.

Cine sunt si de unde vinu romanii-macedoneni? Nu ne vomu pune a tratá aci acesta cestiune, destullu a spune numai atat'a ca-ci au fostu, sunt si voru fi latini in tota poterea cuventulu, in limba, datine, moravuri, credintie si aspiratiuni. Nu vomu face istoriculu vietii lor de la colonizare si pana acum; vomu spune numai ca, dupa caderea imperiulu bisantin, cu care ei au avutu a se luptá victoriosu de mai multe ori; ca dupa dissolverea imperiulu romano-bulgaru allu Ašaniloru, Romanii transdanubianii, urrandu esemplulu fratiloru de dincoce, au avutu intiellectiunea d'a castigá amiciti'a Portei otomane, in schimbulu unui tributu annuale, care este mai multu unu omagiu de vassalitate de catu unu tributu de servitute. Cu acestu pretiu ei au remasu scutiti de amesteculu Turciloru si niciodata n'au cunoscutu ce vre se d'fca asupra loru seu dajdieru allu stapanirii. Guvernati in catunele si satele lor prin unu consiliu de betrani intiellecti, ei au vietuitu supu legi totu asiá de simple ca si in timpurile patriarceloru: liberi in cultulu lor, liberi in familie lor, au trecut prin tote furtunele ce au scuditu de atatea ori Orientulu pana la epoc'a revolutiunii din 1821. Atunci, cedendu unui simtiementu umanitaru si religiosu, au contribuitu puternicu la triumfulu causei elline cu banii si sangele lor.

Lumea civilizata a admiratu marile fapte alle Greciloru moderni, cari li-au adussu independintia tierrei lor, fara a sci ca poporul pacificu allu Romaniloru-macedoneni si tessalieni a cooperatu forte multu spre regenerarea Greciei. Asta-di se scie inse ca Romanii de preste Dunare au ajutat acestu lupta cu cei antái barbati politici si ostasi nascuti din sange romanescu, precum: *Vlahopolu*, fostu ministru de resbellu; *Colocotroni*, unullu din primii resboinici ai liberarii; colonelu *Caracacache Nichi'a*, supranumitu Turco-fagulu colonelu *Peraos*, *Macrianu*, generalu de brigada; *Rangu*, *Grizioti*, *Delianu*, *Zapu*, cinci frati; *Vlaho Teodoru*, *Vlahav'a* trei frati; *Jea'a* trei frati; *Iordache* de la *Zere*; *Mandatu Caracasiu*, *Carasu*, *Lepniotu Tiong'a*, *Cazandony*, *Mezzovonity*, *Diamandy*, *Caratas*, *Hristodu Hagi Christu*, *Pstra Nicotu*, *Tiatio*, *Iani Costa*, *Lazei* doi frati; *Basditei* doi frati; *Iani Grivenitulu* doi frati; *Pit'a*, *Beid'a* si altii multi; pretii *Papadimas*, *Papa Costa* si *Diacono*, s'feti ai Tessaliei, si multi alti militari si civili.

Erá de speratu ca, a dou'a di dupa triumfu, Grecii se voru, arretá recunoscatori si toleranti, macaru catu sectatori lui Mohamedu, cátra o natiune conlocuitoria cu ei, in numeru de peste unu millionu, si care le facusse atât'a bine.

Fu cu totul de altmintrelea. Si in Grecia libera, si in Epiru, si in Tessalia, si in Macedoni'a, tote silintiele Greciloru liberi ori neliberi n'au tintitu nici tintescu, de la 1828 incoce de catu la grecisarea Romaniloru si la castigarea lor pentru *marea ideia* a ellenismulu. Spre a ajunge aci, au pus man'a pe scole si biserice, era limb'a romana este persecutata si invetatorii romani, pretii romani chiaru in comunele esclu sivu romane, sunt sistematicu isgoniti si inlocuiti cu Greci, pentru ca copiii Romaniloru din fasia se-si uite limb'a si traditiunile strabune, se se perdia si se devina Greci in propria lor patria romana.

Persecutiunea ajunse in celle dupa urma atâtu de cumplita, in catu vericare Romanu voia a resiste, trebuia a se espatriá, a trece Dunarea dincoce si aci a se pune pe lucru, pe munca, pentru ca prin sudorea fruntii salle adunandu capitaluri mari, se se utilizeze spre paralisarea propagandei si actiunii intellectuale, morale si religiose prin care

Grecii amenintia a desnationalisá peste unu millionu de Romani.

Multi din acei espatriati Macedono-Romani, dupa sacrificie gigantice, au isbutitu a aduná averi mari, pe cari le-au donatu pentru scole romane in patri'a lor. Pucini au isbutitu inse a vedé realizate generosele si romanescele lor aspiratiuni.

Vomu citá pe câti-va din ei:

I. Repausatulu Mitropolitu allu Ungro-Vlachiei *Dositeiu Filitis* a incetatu din vietia la Brasiovu pre la annu 1819, lassandu prin testamentu 16,000 de galbeni destinati a se cumperá cu dinu unu immobilu, din allu carui-a venit se se intretiena teneri stipendisti in strainetate, spre a dobandi ua specialitate. Pe la annu 1828. din aca summa de 16,000 galbeni s'a si cumperatu o mosia numita *Lunguleti* (Siantiri) in judeciulu *Dambovit'a*, plas'a *Bolintinu*, si care produce asta-di unu venitu de 2000 galbeni pe annu. Pe la an. 1865, pe candu s'a jusu in vigore legea rurale si fia-care locuitoru a primitu pamentulu seu legiuitu, epitropi'a acestei averi a repausatulu *Dositeiu* mitropolitulu a primitu de la guvernul mare summa de bonuri rurale, a 400 locuitori ce are mosi'a *Lunguleti*, astfel ca $\frac{2}{3}$ din trei mii pogone, summa totale a acestei mosie, s'a resplatitu prin bonuri, si din aceste bonuri poteá epitropi'a se cumpere unu altu immobilu si mai mare, producendu unu venitu indoiulu de catu mosi'a *Lunguleti*; dara cu tote acestea, pana asta-di nu se vede nimicu cumperatu, nici nu se scie cum s'au intrebuintiatu de epitropia aceste bonuri spre indeplinirea scopulu donatorulu. De la an. 1830 si pana la 1872. acesta epitropia depunea regulatu la tribunulu socotelele de administrarea acestei averi ce i-s'a incredintiatu. De atunci incoce inse, adeca de la 1872, a renunciatu la acesta indatorire a darii socoteleloru la tribunulu. Care se fia caus'a?

Epitropii esecutori ai testamentulu repausatulu mitropolitu allu Ungro-Vlachiei *Dositeiu Filitis* sunt d-nii *Cristodulos Budatis*, *Anastasiu Filitis* (fostulu advocatu), *Dimitrie Zitieos* (care a inlocuitu pre repausatulu mitropolitu *Nifonu*, unulu din epitropii personali) *Michailu Xantos* si *Panaiotis Procopie Filitis* (rud'a repausatulu mitropolitu *Dositeiu*). Cei trei d'antaiu sunt din un'a si aceea-si comuna numita *Ziti'a*, tintulu Epirulu; cellu d'allu patrulca din Epiru, asta-di locuitoru aici in *Bucuresti*: cellu din urma, locuitoru in urbea *Ploiesci*, care, impreuna cu tota famili'a sa, pre la an. 1864 aducendu acte valabile de la loculu seu natalu ca este Romanu, corpurile legiuitorie au si votatu recunoscerea sa de cetateanu romanu.

II. Repausatulu *Musicu* din comun'a *Blati'a* a tintulu Macedoniei a incetatu din vietia aci in tierra pre la an. 1869, lassandu prin testamentu (care este publicatu in *Monitorulu oficialu* de la 16 Februaru 1870) 4000 galbeni acestei tierre romane, din allu caroru-a venit se se tramitia doi teneri a studiá; 8000 galbeni a lassatu loculu seu natalu *Blati'a*, ca se se intretiena o scola de fete, asemenea a lassatu pentru orasiulu *Bitoli'a* din Macedoni'a summa de 22,000 galbeni, din allu caroru venit se se intretiena se intiellege, unu gimnasiu totu acolo. Cu tote aceste vedemu, ca domn'a *Musicu*, singur'a epitropa a acestei averi, pana acum n'a facutu nimicu spre esecutarea testamentulu si nici c'a predatu socotelele in fia-care annu la tribunulu. Repausatulu *Musicu* a lassatu doi copii, unu baiatu si o feta; cellu dantairu lassá prin testamentu si partea sufletulu seu; acestu baiatu nu este unu annu de candu a muritu, remanendu mamei salle d-nei *Musicu*, $\frac{2}{3}$ din intreg'a avere, era testamentulu stá neesecutatu.

III. Pre la an. 1851 a incetatu din vietia, totu in Romania, unu domnu *Teg'a* din comun'a *Vlaho-Castani'a* de pre costele *Pindulu*, tintulu Macedoniei, care a lassatu mosi'a sa din districtulu *Dambovit'a*, plas'a *Ialomiti'a*, numita *Baltenii*. Epitropi ai acestei averi sunt doue rude d. *Polymeros*, *Saracetopolos* si d. *Dimache Polymeridis*, cari au taiatu, sunt acum 12 anni, o padure de

pre acea mosia. Testamentulu repausatulu nu este cunoscutu nimeni si nu se seied prin nepublicarea testamentulu nu remecunoscutu nescari-va vointie alle repatului.

IV. Repausatulu *Nicolae Michailu* orasiulu *Magarov'a*, tintulu Macedoniei incetatu din vietia pre la an. 1865 la *Giov'a*, lassandu indatorire fiulu seu *Constantinu* ca din tota averea colossale o lassá se tramitia in patri'a sa natala o suma ore-care pentru intretienerea unui pensionatu de fete, precum si pentru alte biferieri; dara si in privintia acestei donatiuni vedemu ca pana acum nu s'a facu nimicu.

V. Repausatulu *Casacovicu*, nascutu *Metiovu Pindulu*, din tintulu Macedoniei dupa ce a servitu mai multi anni in mat'a romana, ajungandu pene la grade maioru, a muritu in *Bucuresti*, lassandu prin testamentu o avere pentru bine-facere Epitropii acestei averi, ómeni destullu de carabili si patrioti, nu scimu deca esse testamentulu conformu literi si spiritulu seu. *)

VI. Pre la an. 1863 a incetatu din vietia in *Bucuresti* *Elisabett'a Castrisio'a*, sandu prin testamentu $\frac{3}{4}$ din colossala avere nepotulu seu d. *Vasilie Paera* loculu natalu allu sociulu seu, oras *Tessalonica*, din tintulu Macedoniei lassatu o patrimu; a mai lassatu la *Ian* din tintulu Epirulu o alta patrimu. se scie cum se administrea acesta averononabili d-nii epitropi, intre cari se si mitropolitulu Ungro-Vlachiei, nici acei cari primescu legaturile in orasielocitate intrebuintiezia banii dupa destinatia-ci nici onorabili epitropi d'aci, nici de la orasielocitate *Tessalonica* si *Ianin'a* publicatu socotele prin pressa, nici le-au pusu la tribunulu. Amu crede nemeritu epitropi'a se numesca in *Tessalonica* si *Ianin'* o suptepitropia, carei-a se i-se socotele annuale si se se publice spre se si a obtinca si incuragiarea altoru binefectorie si generose peccati. rinti'a se imiteze frumosulu esemplu allu pausatei *Castrisio'a*.

VII. Avere repausatulu episcopu *ropoleos*, care a muritu aci de multu, sandu prin testamentu mosi'a sa *Tigan* din judetiulu *Muscellu*, mosia allu car venit se se intrebuintiezia la bine-facere. Pre acesta avere era epitropu repausatulu principe *Constantinu Suti*, care au ta si o padure forte insemnata. Cine a scuitu pre repausatulu *Suti* si cum se ministréza acesta avere asta-di? Nu se

Mai in tote districtele tierrei astu-felu de testamente lassate de b Romani, alle caroru averi sunt destinate pentru scole, biserice si bine-facere, se se scie pentru tote modulu intrintarii lor.

Noi, aducandu aceste câte-va exemple, din sutele ce sunt, la cunosctia publiculu romanu din marea patriaromania a tuturor Romaniloru, cer o aplicare mai sariosa, dreapta si legala tuturor testamenteloru d'acesta categoria, priveghiandu-se esecutarea lor nu numai aci de cátra epitropi, dar la locurile unde se tramitu banii altu-felu de ajutorie, spre a nu se schimbá destinatiunea.

Nu banuimu pe nimeni, nu ticámu pre nimeni totu ce crimu este cellu multu o negligentia partea unoru epitropie, pote chiaru dependinta de vointia lor. D'aceasta chialámu facandu unu caldurosu

*) In privintia acestei donatiuni catu scimu, epitropi'a s'a judecatu mai multu timpu pana se pota scote capitalulu de debitorii casei repausatulu. Dupa totu lulu de straganiri din partea unui debitor care era datu capitalulu pre ipotoca, cessulu s'a castigatu de epitropia si acum urmaresce ipotoca.

Assemenea mai scimu ca din dobandu miculu capitalu ce s'a adunatu din creatie se tramite in Macedoni'a regu pre fia-care annu o summa pentru platá invetatori romani.

llu celloru in dreptu si pressei roma-
ca se staruie a se intrebuintia bine
conformu testamentelor aceste dona-
ni, cari aducu venituri de milioane,
stinat spre luminarea Romaniei trans-
dubiane, dara cari seu se perdu, seu
intrebuintieza spre ellenisarea fru-
posei tierre, ce in curendu, de nu se
pu luá mesure energice, nu va mai fi
cátu grecita; si acei bani sunt roma-
nesci, castigati de Romani si destinati
mai pentru scole romanesci!

Press'a romana mai cu sèma, care
operatu si castigatu atâtea cause mari
romanesci, ca unirea, instructiunea
publica gratuita si obligatoria, impro-
rietarirea clacasiloru, secularizarea a-
rieriloru monastiresci cotropite de Greci,
e. press'a romana va sustiené, nu ne
doim, si acesta insemnata gestiune
nationale. Càtra ea dara me adresezu
si cu osebire si i dîcu? radica poter-
ca ta voce si nu lassá penn'a josu pa-
ce in fia-care comuna si tienutu ro-
manescu de peste Dunare, nu se va in-
tîtia o scola si unu liceu romanescu,
retienute cu milionele ce se tramitu
aci, dara cari se apuca de Greci si se
intrebuintieza in profitulu loru.

Bani romanesci, castigati in Ro-
mani'a de càtra Romani si destinati de
gesti-a pentru luminarea Romaniloru,
intrebuintieza asta-di in intretinerea
scoleroru straine, cari lucreza pentru
erirea Romaniloru? Este acest'a esse-
ntarea romanesciloru vointie alle tes-
toriloru, a literai si spiritului testa-
mentelor loru? De sicuru cà nu.

Pentru respectulu memoriei feri-
tiloru testatori romani, pentru res-
pectulu cauzei sacre a Romaniloru
transdubiani, pentru cari fericitii
natori au sacrificatu averile loru, cum
in interessulu ecitatiei si allu bunei
administrari a donatiuniloru, noi sun-
mu de parere cà s'aru pote luá urma-
rele mesure.

a) Totu epitropiele acestoru donatiuni
se puna suptu o eforia, intitulata *Eforia*
aduriloru macedonensium; b) Eforia se staruie cà
epitropiele se dee compturi regulate pe fia-
re annu despre intrebuintiaro venituri-
re averiloru legatate; c) Sè se reguleze
fintiaro de suptepitropie prin comunele
unde donatorii o ordonatu a se infintia
ole, componendu-se acelle epitropie din
romani recomandati de càtra professorii
scoleroru romane dejá essistinte; d) Sè se
fintieze scole romanesci, cu professorii
natori in scolele din Bucuresci, dintre ti-
rii Macedoneni adusi spre acestu scopu.

Prin nesce assemeni mesure de su-
ra-veghiare, dorintiele fericitiloru tes-
tori voru fi satisfacute, essecutandu-se
delu, altu-felu aceste colossale averi
loru fi in mare parte reu intrebuintiate,
pote numai ca nesce simple sinecure,
aci cine ne pote assecurá pentru con-
tariu.

(d. „Romanulu“.)

I. Fetu.

De langa Crisiulu rapede, 13. Fauru.

Desmetu-la parastasulu tienutu in Catedral'a
cat. d'in Oradea-mare la 12. Fauru a. c.)

„Andu vorbindu de limba, cà-e dulce, suna bine,
Merita se concerte cu limbele sorori;
Vedu inse, cà 'n salone e lucru de rusine
A convorb'i n o limba, ce-e pentru servitori.“

A. Muresianu

Intemplaminte nu atátu mari càtu mai
altu curiose se petrecu asta-di pre torri-
niulu patriei marelui *Mariotu*! *Bihorulu* è
doliu! Conducatoriul unui ramu d'in ma-
re arbure romanu preocupatu de evenemin-
ta dillei, paru a-si fi uitatu cu totulu de
l'a loru origine, a fi ruptu de totu cu
priosulu, de-si tristulu trecutu, a nu tiené
si unu contu de starea presenta a po-
pului romanu, a fi abdfissu de dreptele
natoriuni la venitoriu. Biserica romana,
cestu sanctuariu de trei oti santu, la care
aguru pana acum'a n'a potutu strabate inca
vestirele, intrig'a, sil'a, impostur'a, pretostele
pate si perfidi'a inimicului: — biserica roma-
na — acèsta cetate santa in muntele
santu allu Domnului; acestu asilu de
ce pentru strabunii nostru in celle mai

grelle tempuri: — profanata! Limb'a ro-
mana, pentru carea parintii nostri s'au lup-
tatu mai multu ca pentru vietia; limb'a no-
stra cea dulce, acestu caracteru nedelibilu,
acestu documentu perennu allu naltai nostre
origini, la a carni conducere prin tempurile
celle de cea mai trista memoria strabunii
nostri scapara din intunerecu la lumina din
morte la vietia; — dîcu; acesta limba degra-
data! umilita! despretiuita!

Bihorulu marelui Mariotu è coplesitu de
doliu! Si ore pentru cine? ore pentru ce?

— Amu vedutu si auditu cu totii cumu per-
course cu] intîmea falgerului faim'a despre
mortea marelui patriotu ungurescu F. Deacu,
totu regatulu stlui Stefanu de la unu capetu
pana la cellu-alaltu; — amu intiellesu despre
gemetele de susu de prin regiunile inalte alle
societatiei magiare, amu auditu si plangeri
dious in poporulu ungurescu; si nu eu voiu fi
acellu-a, care sè nu aprobu geala cea justificata
a natiunei unguresci pentru pierderea con-
ducatoriului ei cellui mai bravu, a parintelui
ei cellui mai bunu. Nu, eu sciu, si trebuie
sè o scimu cu totii a apretia ce è bunu, no-
bilu, convenintiosu, sublimu si in contrarii
nostri. — Dar' alt'a e ce sternesce mirarea,
indignatiunea si dorerea animei melle. Aveá
ore lipsa umbr'a marelui F. Deacu — a
conducatoriului ungurescu, si de bocirile
Romaniloru? Assemeni intrebare mi-pusei
candu a dou'a dî dupa morteá „intiellectului
tierrei unguresci“ vedfui fãfãindu in tota
pomp'a *standarde de doliu atatu* de pre resi-
dinti'a eppului romanu din Oradea càtu si
de pre biserica romana gr. catolica! — Dar
aceea a fostu si a trecut, candu de o data
ne tredim cu *anunciulu officiosu* prin foile
ung. din locu, cà pre 12 a. l. c. are sè se
celebreze in biserica gr. cat. cu tota pomp'a
sub conduceroa capului dicecesanu „*parasta-*
sulu“ pentru repausulu sufletului marelui un-
guru F. D. cu care occasione recunoscutulu
oratoru romanu Dl. Just. *Popfju* are sè *peren-*
neze memori'a marelui Deacu prin unu elo-
giu in *limb'a magiara*! La inceputu nu voiam
a crede ochiloru, seu in casulu cellu mai ne-
favoritoriu, trageam la indoela officiositatea
avisului, cà-ci nu me poteam impacá cu
ideea bizara cà s'aru poté aflá omeni *romani*
cari se cutedia a *profaná amvonulu Sionului*
romanu cu predica in limba straina! Dar' rea-
lisarea avisului in totu coprinsulu seu, in dîu'a
de 12/2 st. n. mi redicá tota indoel'a. Ca-
pulu dicecesi gr. cat. de Oradea mare pon-
tificá in tota pomp'a cu assistentia stralucita
la „*parastasulu*“ anunciatu in presentia unui
publicu numerosu si alesu; — o *trupa de*
cantareti unguresci (dalárda) — mari *solen-*
nitatea, era cunun'a o puse operei d. I. *Popfju*,
carele nãtiandu-se pre *amvonulu romanu*
eterniá memori'a nemortuului unguru in-
tr'unu elogiu in limb'a magiara! — *prima*
vorbire unguresca in acestu t mplu maretiu
demnu de pi'a memoria a unui *Vulcanu, Da-*
rabantu. ect.

„Dormiti, dormiti in pace voi, umbre din morminte,
„A vostre suveniru, ce santu ni le-ati passtratu
„Sunt limb'a si relegea, èr' zelulu cellu ferbinte,
Co avesti spre genulu vostru, cu voi s'a' mormen-
tatu!“

„Ferice de voi umbre, cà legea nu ve lassa
„Se revedeti apusii nepoti de pre pamentu. A. M.“

Nu cade in competinti'a mea a cercá dupa
motivele acestei procedure, senguru atát'a
numai mi permitu à observá, cà precandu
se impartu atari ordini, intru adaveru demne
de una pastoriu sufletescu, in favorea unui
strainu, pre atunci pentru rapausulu spire-
tului cellui mai mare romanu mutat annulu
trecutu la celle eterne, a prea demnului de
memoria Vasiliu br. Popu, care si-a con-
sacratu tota vietia interessulu natiunei salle,
nu s'a dissu, — cellu pucinu in càtu sciu eu, —
neci baremu unu „*Tatalu nostru*“ in cate-
dral'a romana din Urbea mare! — Ceea
ce a vatematu inse si a revoltatu sentimen-
tele melle, si credu cà alle fia carni romanu
in allu carui pieptu mai bate inca anima
romana, a fostu si e procedur'a dlui. *J. Popfju*
carele nu s'a sfiutu a *desconsiderá amvonulu*
gloriosiloru pastori romani prin vorbirea intr'o
limba straina.

Pentru ce n'a passitu cu elogiulu seu
cu occasiunea, candu se celebrá *parastasulu*
pentru acellu-a-si mortu, in cathedral'a de
ritulu latinu?

Acolo i erá loculu sè-si exprima con-

dolinti'a si, — spre a-si multumi si vani-
tatea, — sè-si desvolte elocinti'a, in *limb'a*
magiara, era neci decátu in cathedral'a ro-
manesca. *) *Grachu jun.*

De la polele codrului 3. Februaru.

Pr. St. Dl. Red! In Nr. 2—960. allu
pretiuitulu diurnalu „*Federatiunea*“, de la
vini'a Buzesciloru, se bucina o generale (?)
buccuria din incidentalu retrogradarii Dnu-
lui Aug. Lauranu. „*Sermo voluptati similis*,
similisque dolori est.“

Apoi cu acèsta platonica deductiune:
„*Sperámu prin urmare*“ etc. se prognostica
cà dicecs'a nostra, „dupa destituierea fostulu
secretariu, nu se-va mai guverná cu „*mi-*
stificatiuni“ si cu „*seducerea*“ (?) *Illustrului*
seu capu.

Si, tandem pro coronide, se dà espres-
siune vliu-essultante sigurei prevederi la est-
tirparea, *nepotismului intemeiatu* (?) degiá
prin fostulu secretariu, ce se demonstra asiá
de plausibilu cà: „*ruditi cu fostulu secreta-*
riu s'au mutatu“ effective (!) de 5—6 ori un'a
dupa alt'a *luandu contiulu cellu grassu din*
gur'a altora (?) — „*Quis iam qui mores*
corrigat — erit?“

Èra pre noi, cesti de la polele Codru-
lui ma inca si pre altii indepartati, neru-
diti cu D. fostu secretariu, ne scandalizá
„*Inficit obscoeni carminis aures — Tabula*“,
ne scarbesce sunnetulu buccinului buzescianu
inflatu de spuri'a buccuria, ce resuna a lume
si tierra, cà-ci noi dicu nu afflãmu cauza
de a ne bucurá din caderea nimenui-a. Nu,
nu consentim la buccuria buccinata, de
care essulta anim'a buzesciana; oi chiaru
candu, dupa fragilitatea animelor omenesci,
s'aru imbuldfi reluctante voluntate, si la animele
nostre atari sentiminte monst. uosu-desfetatio-
se: le-am distru de acelle cu arm'a etioei cristia-
ne, **) a carei manutori trebuie sè fimu — sè ne
facemu, conscii de vocatiunea nostra. Ecce
supremulu argumentu, cu care declarãmu,
cà nu consentim, ma protestãmu contr'a
buccintrei buccurie in numeje nostru; „*Preu-*
timita, etc. in genere se buccura, etc.“; prote-
stãmu; pentruca ne confunda de rusine ma-
nifestarea de ori si ce buccuria din cala-
mitatea alui-a. Unu baietiellu crestinu de
la scol'a triviale scia ca e uritu lucru a se
buccurá de reulu, ce lovesce in deapropelu
lui; — cu càtu è mai abominabile laud'a in
publicu cu una astfelu de buccuria! batjo-
cura publica!

Va dice dora buzescianulu, cà ellu nu
de reulu, nu de cadere afostulu secretariu si-
buccina buccuria in care l-innota anim'a:
ci de „*actulu importantu, prin care fostulu*
secretariu fu radiecatu din postulu seu“, etc.
Bine, talmacirea aru fi acceptabile, deca, buccu-
risi buccinats nu i-s'aru acompaniá glota di-
sarmonica de accente false, la cari obser-
vãmu cà: „*Si plus virtutis esset, invidiæ*
minus esset.“ cà-ci din grossulu buccinatulu
nu respira de càtu acestu defectu. Dar'
„*Gaudia vera dabit mens omnis criminis*
expers;“ — nu anim'a cea plina cu invidia,
urra si altfelu de fragilitati de acestu soi.

Mai observãmu la acestu punctu, cà
precum buccuria buccinata cu celle accente
false nu ni-o apropiãmu de felu, asiá nu
ne neci sentimtu competenti a coaplaude cu
buzescianulu: mai mitutellu ni-se pare ellu
decátu sè si-pota arrogá competenti'a la un'a
atate applaudere; Oi, actulu destituierei fo-
stulu secretariu lu-considerãmu simpluminte
de aceea, ce-lu si caracterizá mai dillele
trecutu unu estimatu confrate allu nostru: o
simpla schimbare de cabinetu, la indagarea

*) Parastase pentru crestini, de si de
altu ritu, s'au mai facutu si se potu face in
bisericele romanesci, asiá d. e. pentru Sze-
chenyi s'au facutu in baser. gr. or. d'in Pe-
st'a, etc.) si se potu tiené si predicé, dar numai
in limb'a romanesca si neci de càtu in alte
limbe straine. Dl. *Popfju* pote escelle cu elo-
cinti'a sa la improptiuni chiaru si cu pre-
dicé in limba straina, dar fiesce numai pre-
strade, era in biserica romanesca servesca-
se de limb'a bisericeii, care este si a dsalle.
Credemu, cà daa, cà bunu romanu, nu va
mai ceró sè escella cu vatemarea sentului na-
tionale, prin ostentatiuni desierte. Redact.

**) A carei sublime, divine officie le
esserce — de-si sub firm'a de „*Umanismu*“
— si civic'a cultura a evului luminei. Dar'
noi, noi Preutii: „*lumin'a lumii, sarea pa-*
mentului“...?!

Corresp.

cauzei carei-a nefiindu noi indreptatiti, ne
suntemu competenti, intru a ne imbuldfi ori
cu reprobarile nostre, ori cu applausele de
felulu buzescianulu.

La allu daoile passagiu: noi càti-va
am ajunsu in vietia din gratuitulu charu
cerescu patru Archierei in successiv'a gu-
vernare a eparchiei nostre, si ce n'am sciotu
n'am neci auditu plane, de-si naintati in
etate; cauta sè audimtu acum pentru prim'a-
ora, et quidem de la vini'a Buzesciloru, cà
adeca: dicecs'a nostr'a s'aru fi guvernata
cu „*misticatiuni*“ si cu „*seduceri*“ — cu se-
duceroa *Illustriloru* sei capi guvernatori.
Ce impietate! „*Gravis est culpa: nefanda*
loqui“. Noi inse nu credemu, nici consentim
la assertiunea buzesciana; nu „*Non habet*
in nobis fabula fiota locum.“

„*Falsa patent*“, cà-ci la celle ce se re-
porta in publicu de-la vini'a Buzesciloru cu
passagiulu allu treile, dorim a cere, intre
marginile modestiei, casu concretu. Asiá, asiá
Dnule buzesciane! fiindca nu credemu sè ti-fi
potutu castigá legiune de compãioni la di-
scanturile buccinate intre applause, — casu
concretu Dnule buzesciane! spre dilucidarea
assericiuniloru „*asserenti enim proba incumbit.*“
Care è, cellu pucinu uzicu „*ruditu cu fostulu se-*
cretariu“ care, „*s'a mutatu de 5—6. ori un'a dupa*
alt'a, luandu contiulu cellu grassu“ — dupa
stilistic'a Dniei talle — *din gur'a altora-a*“
— sub durat'a secretariatuului Dnului Lau-
ranu? Numesce-ni-lu, cà-ci noi aru trebui
sè-lu cunoscemu, de ora ce, dupa inru-
direa unui-altui-a din noi cu fostulu secre-
tariu, trebuie sè fia ruditu si cu unulu altulu
din noi; care è acellu-a? — numesce-ni-lu,
„*et eris nobis magnus Appollo*“

Dar' vomu tentá noi a comprobá con-
trariulu assertiunei Dniei talle; „*Opposita*
enim iuxta se posita magis elucescunt.“ —
„*Non recito quidquam, nisi — coactus.*“
Annalele archivului dicecesanu ti-voru docu-
mentá si te voru convinge (poftimu a le
cercá) cà: toti, càti ruditi cu Dl. fostu se-
cretariu, si-au emeritatu beneficiile, cari
le occupa si actu, le-au obtienutu acelle
in tempii de din naintea intrarii Dnului
Aug. Lauranu in postulu secretariatu, afara
de venerabilulu seu parinte, care, sub secre-
tariatuul fiului seu, in annulu allu 33-le,
intiellegi Dnule Buzesciane?! „*in annulu*
allu 33-le“ — allu preutifii salle, nimerisse
unu beneficiu, neci cu o iotta mai celebru,
decum este acellu-a, care Dni'a ta l'ai fo-
stu occupatu delocu dupa ce ai terminatu
cursulu teologiu, si dora acèst'a ti-se pare
competire essagerata? — Ti'omu mai
spune unu casu, apoi desveli-ne Dni'a ta
ceilelalte, deca le vei sci: unu affinu de
sora a Dnului fostu secretariu, dupa unu
sierbitiu de optu anni intregi, sub cari aie-
vea „*n'a avutu decátu*“ — in legea Dniei
talle „*a postu*“ prin sierbitiulu facutu iu
acestu lungu postu, si-a emeritatu o curatia
mai mica, decum è beneficiulu amintitu allu
Dniei talle, si dora acèst'a lu vei numé „*ne-*
potismu intemeiatu“ de Dnulu fostu secre-
tariu? Noi n'avemu, de unde inregistrá alte
casuri.

Destullu deocamdata. Cu aceste ne re-
stringemu numai la simpl'a reducere a cel-
loru reportate de Dnulu Buzescianu, pentru
stim'a si deferinti'a ce o detorim si o pa-
strãmu patientiei publicului cetitoriu, a ca-
rui opiniune ni este mai scumpa, mai pre-
susu respectata, decátu se o lassãmu a-se
agitá prin fals'a informatiune reportata „*de*
la vini'a Buzesciloru.“ Nu potemu inse a
nu recommendá Dnului de la aceea si vinia:
„*Ne temere effundas frivola, claude fores.*“

G. Pecurariu-Juhász
protopopu.

Oradea-mare, 16. Febr. 1876.

„In tôte dillele fiindu eu cu voi in Baserica nu ati tinsu
manile asupr'a mea: ci acèst'a este ór'a voãtra si pote-
rea intunerecului.“ (Luc. c. 22. v. 53.)

Pana-ce in Curtea episcopasca, isolatu
ore-si-cum de càllile alunecãse alle lumii
desierte, m'am ocupatu eschisãrii cu agen-
dele momentose alle guvernãrii dicecesane,
vietiundu in intiellessulu cellu mai strinsu
Dicecesi si pentru Dicecsa: *pre callea publi-*
citãtii nu mi s'au facutu multe molestie. Dar
dupa-ce Provedinti'a a dispusu, ca postulu
meu onorificu sè-lu cedezu altui-a, unu cu-
tare Tom'a de la vini'a Buzesciloru in nr'

2 „Federatiunea“ a. c. a si pornitu asupra mea done accuse nemeritate. Un'a é: că panna-ce am fostu secretariu episcopescu, m'asiu fi adoperatu a seduce pre P.S.Sa Episcopulu diecesanu; éra a dou'a, că totu că Secretariu asiu fi lucratu pentru intemeierea nepotismului.

Cu tote că „Conseia mens recti fama mandacia ridet“: accuse asiá de grelle totu si nu le potu lassá fara cuventu, neci pentru aceea, că Pr. S.Sa D. Episcopu diecesanu Ioanu Olteanu, dupa un'a conferintia consistoriala tienuta in 14. I. c., in presintia membrilor conferintiei nu numai că si-a esprimat indignatiunea archieresca asupra acestoru accuse nemeritate, ci m'a chiaru si provocatu, sé refruntezu asiá negre calumnie.

Altecum, cari mi-cunoscu activitatea publica, sciu prea bine, cumca eu am fostu totu-de-un'a fidelu cătra devis'a mea — „veritas et justitia“

Dr. A. Lawranu.

Nr. 3.—1876.

Protocolulu.

Adunarei poporului gr. cat. din Sieic mica, Protopopiatulu Mediasului, luat in 23. Ianuariu st. n. 1876 cu privire la intemeierea unei „Fundatiuni scolastece“ pentru scol'a g. c. confessionale romana din Sieic mica. Fiindu adunatu intregu poporul in edificiu-lu scolei, la convocarea zelosului parochu locale Florianu Muntelescu desfasurandu, si esPLICANDU poporului, scopulu, insemnatarea si folosele „Fundatiunei Scolastice gr. cat. confessionale“ dupa ceea se fece cunoscutu poporului, că sé se intiellega bine unii cu altii, sé incungiure ori ce certa si fiacare se contribue d'upa potintia pentru acestu scopu salutaru. La acestu actu se numi D. invetiatoriu Demetriu Popu, de notariu ad hoc. Pentru consultare se dede poporului timpulu cuvinicosu.

1. Comitetulu besericescu propune adunarei poporului că dupa multele cercari si încordari alle zelosului parochu in decursu mai bine de unu annu decandu se afla in parochia nostra Sieic mica tenerulu preutu, la tota ocasiunea ce i s'a datu neincetatu ne au indemnatu prin vorbirile salle parentiesei a ne tredi din letargia si se ne lapedamu de ruginit'a d'fca a unoru din poporu „Că cumu au traitu parintii nostri fara fundatiuni, fara dascalu cu lefa de 200 fl etc. si noi vomu poté trai.“ Sé ne ingrigimu deci noi de venitoriulu nostru, a ne pune fundamentu solidu assistintiei nostre si estu-modu sé esstimu odata din obscurantismulu nesciintiei. — Deci sé pusé intrebarea: „voiesce poporulu intregu ca sé primesca ferbintea dorintia a zelosului preutu intru intemeierea unei fundatiuni scolastece? Care cătu, dupa potintia si conformu meserei nostre stari? Invoiti-ve ori ba?”

ad. I. Adunarea poporului respunde: Ne invoimu cu totii, cumu sé nu ne invoimu a ne face si noi ce-va in folosulu nostru? că-ci deca nu ne vomu face noi pentru noi, altulu nu ni va face, strainulu nice una data nu s'au trudit pentru inaintarea nostra. —

(Nu vedeti că fratii Sassi cu cari ne mandamu cogile mai de 800 de anni, ne-a despoiatu chiaru si de uniculu dreptu de lemne ce din vechime l'amu avutu gratisu, din immensele paduri comunale, la curtea parochiale, scola si invetiatoriu nostru, atâtea lemne de focu, de edificatu, si ingraditu, câte si candu au debutu? Si ecca la curtea parochiale, au redusu fratii Sassi si acellu dreptu, la scola si invet. nostru l'au stersu cu totulu, dicandu in conclusele loru protocolarie, „că nice scolele si invet. loru, nu se buccura de acestu dreptu din padurile comunale.“ Nu dieu! că ei se folosescu la scole si invet. din immensele paduri alle besericeie evangelice, dar' ore besericele loru de unde au atâtea paduri? De a buna sama că din padurile comunali, care si le a coprinsu in tempurile mai d'i-nainte, că se scie că din „Flandria“ loru nu le-au adussu. Cumu ne vomu poté noi tiené un preutu harnicu cu celea 7 Jugere pamentu aratori, dupa cumu se pote vedé din „foi'a catastrale.“ — Foi'a pamentului, in care a-

priatu se vede, că portiunea canonica pentru preutul romanu gr. cat. din Sieic mica, nu sunt numai celea 7 Jugere, din care 2. Jug. si 142° e locu de dosu, si neffructiferu, care noi nu scimu sé-lu fi folositu niminea, pentru că nice érb'a nu se face! Cumu va poté trai unu preutu amesuratu starei salle prentiesei, cu venitulu din acesta mica portiune canonica? Apoi sé-si mai procure si vre-unu diariu si decă are copillasi sé-i si creasca? Si apoi noi ne miramu, că preutii care vinu la noi nu siedu mai multu de 2—3 ani! Nu, nice decatu nù!!

Precandu preutul Evangelicu, pre langa estinsa portiune canonica si celle lalte venit, mai capeta si pupeza pre colacu, 1800 fl. desdaunare pentru decime, (la darea caror'a decime si pre noi ne au facutu partasi) din care cu 200 fl si — platesce capellanulu. Era scol'a nostra radicata cu multu necazu, patimesce din lips'a lemnelor! patimescu pruncuti de frigu, dimpreuna cu invetiatoriu catu e ern'a de mare!!

Au ne vedeti voi că, chiaru si cu gradin'a de pomaritu, pentru scola cum stamu de reu? Sciti că de multe ori amu cerutu de la comuna sé ne dee din unulu din doua locuri comunale conformu legei, si anume: din celle doua locuri aflatorie, unulu sub padurea besericeie evang. numitu „Lunca satului“ si altulu in capulu satului de cătra Sieic a-mare numitu „Lunca satului sub rotunda“, care sé dá cu arinda ce trece in casa allodiala, si ce folosu avemu noi Romanii de casa allodiala? Ce de venitole din crismaritu? ce de la mor'a cea vestita, care venite tote se scurgu in casa allodiala de care se folosescu numai fratii Sassi?

Era noi chiaru nice una dobanda nu avemu, ci greutatile, si slusbele statului si a satului! si apoi ce folosu avemu de repetitele rogari ce le amu facutu la comuna pentru dobandirea unui locu acomodat pentru gradinaritu la scol'a nostra.

— Ni-a assemnatu una parte de locu de 200° din susu de cimiteriu evang. pre unu rodioru rou si nefolosiveru, si acuma cu poterea mai voiosu fratii Sassi, sé le inchidemu mai rodioru loru, si orbulu poté vedé, că acelle rodioru nu sunt bune pentru gradina de pomaritu. Ar debul dupa lege locu bunu, acomodat, unde sé fia si isvoru, că sé se pota face fontana, s'ora de aca, debue sé fie de o marime camu de 2 Jug. in care sé se pota face si aparatele de gimnastica, d'insii inse ni a assignatu unu locu care nu s'au folositu decandu e lumea, fiindu nefolosiveru: de si noi in 11. Juniu, 1875. amu dechiaratu in facia Dlui Inspectoru Scaunale că acellu locu nu e bunu, atunci inca amu cerutu că sé ne assigneze din unulu din acellea 2 locuri amintite mai susu atátu cătu prescrie legea. In 2. Septembre ann. treoutu recercati de cătra Scaunulu metropolitanu prin scripta Nr. 2172 si a In clitului Inspectoratu scolast. din fondulu regiu Nr. 1828 sub Nr. Prot. agendelor parochiale cu datulu de 5 Septbre Nr. 43—1875 inca ne amu fostu dechiaratu, că acellu locu nu-lu primimu, pentru că nu e bunu spre scopulu designatu, decatu cu acellu locu, mai bine fora de ellu, că totu nu ne potemu folosi, mai bine ar' face fratii Sassi deca ni-ar dá din unu locu, din care amu cerutu noi, că la comuna sunt locuri forte bune pentru gradina de pomaritu. Vedeti că tote dechiararile nostre si tote iucercarile nostre nu au platitu nimica!! pentruca in I. Fauru a. c. s. n. Antistia comunale din locu ne provoca ca sé le damu „Adeverintia“ despre aceea că d'insii ni a facutu cunoscutu ca sé inchidemu acellu locu reul si in terminu de 8 dille. Deci ne rogamu de mai marii nostri sé ne spriginesca si se apere causa nostra scolasteca-baserecesca. Era In clitului Inspectoratu civilu scolastecu o. r. din fondulu regiu, inca se va indurá si va midiloci a se esmite una comisiune mixta din omeni esperti si fora de interessu particularu, spre cercetarea acellui locu, si acelloru ce sunt mai acomodate pentru scopulu amentitu! Vedemu cu toti că nice legea comunale nu se observa! Comitetulu politiou comunale consta numai din sassi, noi, romanii suntemu eschisi si de aici prin insiellatiunile lor! noi avemu dreptulu numai de pastoritu, care porcari

vacariu, boariu, etc. Si inca care? acellu-a care are sé dee „aldamasiu“ bunu la jupanelu!! „d'insii decudu si lucra in comitetu de noi, fora de noi.“ Deci; noi sé ne punemu petra fundamentale, la assistintia nostra nationale! sé ne sustienemu aceste doua odore pretiose „st. beserica si scol'a,“ că-ci aceste au aperatu si apera de tote valurile furibunde, căte au trecutu si voru trace inca preste poporulu romanu, a carui filii si noi suntemu, se spriginimu dorintia zelosului nostru preutu, sé ne facemu „Fundatiunea“ scolei nostre gr. cat. confessionale romane din care cu tempu sé ne potemu sustiné unu invetiatoriu harnicu, sé ne sustienemu scola, din care avemu se ne acceptamu si noi „radiale luminei-culturei“ că astufelu sé nu lassamu sé ne arda foculu peccatului, si se fimu inghititi de elementele straine!

2. Dl. Parochu propune alegerea unui presiedinte.

ad 2. Adunarea poporului proclama cu unanimitate de presiedinte pre Dl. parochu Florian Muntelescu, care si-occupa loculu.

3. Presed. propune sé se alege unu cassariu si unu controloru, precum si alegerea membrilor comitetului administrativu pentru fundatiunea proiectata.

ad 3. Adunarea poporului nu afla de lipsa si controloru, ci alege doi cassari in personele lui Ioanu Campeanu si Nicolau Ivanu Sierbu, cu aca adaugere că cassarii sé fia alessi numai pre unu annu si sé fie obligati a depune juramentu, si cu finea annului functiunei voru da ratiociniu, in facia comitetului admin. carea si comitetulu beser. si apoi cu comitetulu in facia intregului poporu, care ratiociniu se va asterne locurilor competente, si diuaristiceie spre publicare:

(Va urmá.)

VARIETATI.

† Parastasu. In 17. febr. c. trecu annulu decandu natiunea romana perdá pre unulu d'entre cei mai buni filii ai sei, pre illustrulu barbatu **Vusliu Bar. de Popu**, in acesta dí se serbara parastase la Alba-Julia, Reginu si Saraseu (in Maramuresiu) pentru odihna repausatului. La acellu actu de pietate au fostu presenti cu spiritulu multi d'entre veneratorii lui, versandu lacrima de dorere pentru perderea pratimpuria si binecuventandu memori'a lui.

* Despre balulu rom. de la Sabisiu (Transilv.) ce s'au tienutu la 23. Jan. a. c. in folosulu bibliotecei scolei principale gr. or. de acolo, ni-se scrie că a fostu stralucitu, romanescu si raru in acellu orasiu. — Jocurile nationale au fostu jocate cu precisiune chiaru si de straini, ceea ce castigá placerea tuturor-a. — Venitululu curatu se urca la 120 fl. — D'entre straini au donatu D. Carlu Leonhardu judecatoru reg. cercului, 30 buccati de carti si D. Fridericu Fronius, prof. gim. 80 buccati de carti, tote pretiose de cuprinsu clasiceu. — Ratiociniulu se va publicá cătu de currendu.

(Nesce domni cari vreu sé-se preamble prespinarea poporului.) Comitetulu comitatense a Solnocului interioru in adunarea generale tienuta in ianuariu, 26. a. c. a adussu o resolutiune in privintia planuirii si cladirei unei promenade, pre malulu stangu allu Semasiului situatu ne-mediulocitu in apropiarea orasiului. Conformu resolutiunei amintite spesele cladirei si planuirii acestei promenade se intentioneza a se supportá din fondulu lucrarilor publice a comitatului. Considerandu inse că acesta promenada e numa de unu interessu localu si că o parte mare a drumuriloru otse neglesse, considerandu că infintierea acestei-a costa spese enorme, ce comitatulu in inpregiurarile presintu nu e in stare a le suportá, acaroru-a supportare de altcum nu se pote justificá nici prin lege, nici prin ecistate si justitia, — in contr'a resolutiunii

mai susu amintite s'au adressatu la ministerulu de comunicatiune unu recursu motivatu, prin care se cere annullarea a stei resolutiuni contrarie legiloru si a intereselor economice nationali a comitatului. Cu buccuria inregistramu cumenestiu recursu inaintatu prin Dl. Gab. M. zelosulu aperatoriu allu poporulu, — suscrissu si de unu cetatianu magiaru. Sporamu că ministrulu va annullá decisiune comitatului si va scuti poporulu de aceasta nedrepta.

Sciri mai noue si electrice.

Vienna, 15. febr. Diariulu off. publica patent'a imp. d'in 11. I. c. prin c. tote dietele provinciale sunt convocatu d'in a de 7 Martiu, a. c. — Contu dimiru Dziedussycki este numitu recalescu provinciale allu Galliciei.

Madridu, 14. febr. In adunarea eri, fiindu presenti 207 deputati, Cancru Castillo dede espressionu sperarei că resolutiune civile se va terminá in scurtu timp.

Vienna, 15. febr. In cercurile gazeturesci dupa sciri sosite d'in Constantino-pole, — se ventileza proiectulu d'aprocurei raialeloru (crestiniloru) proprietate de pamentu pre callea dessarcinarii. Impetutul pentru dessarcinarea pamentului contractá dupa modelulu cellui austriacu cu garanti'a poteriloru nordice.

Constantinopole, 15. febr. — Stantulu de de ordine a se essecutá urmatori reforme in Bosni'a si Ertiegovina: „Depli libertate de cultu pentru nemusulmani sustiurea sistemului de administratiune, in loculu cellui de essarcinare; vendiarea mostloru statului la locuitorii lipsiti inlesnind li-se platirea, fara a se prejudeca drapand proprietate pentru tote clasele locuitoriloru; respectarea egalitatiei intre suppus musulmani si de alta religione relativu transcrierea proprietatiloru immobile; alegerea de căte una comisiune mixta compusa de notabili musulmani si de alte religioni, in ambe capitalale (Bosniei si Ertiegovinei) cari ca sectiuni a consiliului executivu voru fi insarcinate a inveghia essecutarea reformelor; pentru rescolatiune publica amnestia.

Bibliografia.

„Calendarulu Telegraphului.“ Acestu calendaru contine: „Tabloululu monedeloru straine din tote statele lumiei si raportulu loru moned'a romana.

Materiele cele-lalte literarie si amuse se resumu astu-folu:

„Orco,“ frumoasa poema in pros. de D-n'a Georgu Sand, prin care a se o natiune candu iubosce pe unu strainulu sustine trebue sé abdica la independintatea sa, se mora.

„Zoe“ nuvela in care se descrie o miserabila in care se afla o parte de feminu in Bucuresci.

„Celle trei sarutari alle sierpelui,“ chinae, forte interessanta că-ci e suma de obiceiulu chinae.

„Impressiunile din diu'a si ser'a de nuvele.“

Dupe aceste nuvele, urmedia: *Diurna* Noptea annului nouu. — Spaimetele unui maru. — Animalele adorare. — Bismarck in hotelulu Stancescu din Craiova. — In r'ia unui assassinatu misteriosu in Bucuresci (farsa). — Bulevardulu.

Poesie: Republic'a si Monarchia. Cantece populare. — Istori'a unui printiu peste 9 terre, povestita de unu gangu. — Gangavulu politiou din timpulu Doloru straini. — Poesie inedite de Botineanu. — Unu lamentu la Botintineanu.

Apoi diferite si interessante curios in numeru de peste 30. —

Pretiuulu acestui calendaru, cu tote ceste, este numai unu leu nou.

Au apparutu de sub pressa „Compendiu de istoria Besericeie“ copriindu istoria chia si media de N. Nitiulescu, profes seminarulu centralu d'in Bucuresci. — Pretiuulu unui esempl. 3 lei 50 bani.

ALESSANDRU ROMANU
Propriet. edit. si red. respundiat.